

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Kedden, Július 6dikán, 1824.

Nagy Britannia és Irlandia.

Az Alsó-háznak Jún. 15dikői ülése azon kezdődött, hogy Canning Úr számos okleveleket terjesztett-elő azon alkudozásokra nézve, mellyek idegen Hatalmasságokkal a' rabszolga-kereskedés iránt tétettek; 's ez alkalmatossággal Brougham Úr sajnálkozva jegyzé-meg, hogy hiteles kútfők szerint ez úttal még inkább üzik a' francia kikötőkben a' rabkereskedést, mint üzték valaha. — Ezután Szir James Mackintosh a' Londoni kereskedők' kérelmét adta-bé arra nézve hogy az Amerikai spanyol Coloniák' függetlensége minélelőbb ismertetnék-meg. „A' kérelem, mond a' beszélő, tisztelettel teljes kitételekben vagyon írva, 's csupán azt kívánám reá nézve hogy a' minélelőbb szó hagyatott volna ki, 's azt részrehajlás nélkül terjesztem-elő, hár magam bizonyos párt-hoz tartozom, 's constitutiós principiumokat vallok. Soha sem is szólottam volna én más módon és más hangon ezen tárgyban, mint a' hogy mostan szállani akarok. A' Miniszterek által előterjesztett oklevelek, ha talán Ó Spanyol Országra nézve az igen is nagy kedvezést kivesszük, valóságos diplomaticai remek, mind a' Politica és Nemzetek jussa principiumainak azokban lett előadására, mind a' bennek uralkodó meghatározottságra, gondosságra és méltóságra nézve. Nagy becsületekre válnak azok a' királyi-szék szolgáinak, mellyért is jelenvaló előadásomban nagy résztint azokra fogok utalni. Legelsőben is a' „megismerésnek“ megfogásáról

kell szóllanom a' Nemzetek jussainak principiumai szerint, mert még jelesebb férfaink körül is némelly tévelygő itéleteket lehet e' részben észrevennünk. A' „megismerés“ kétféle: elsőben is történik az Anyaország' részéről, 's akkor annyi mint a' fejedelmi jussokról való lemondás; továbbá más Státusok részéről szokott meg-esni. Utóbbi megegyeztethető az Anyaország iránt való neutralitással, minthogy a' megismerendő Státusok, megismerés nélkül is szint olly szabadok tulajdonképen, valamint azzal. Azon lépés, mellyet ezen tekintetben tesznek a' fennálló Státusok, mindenkor az ő tulajdon hasznokért történik, nem pedig az új Státushoz vonzó szeretetből. Midőn a' hét egyesült tartományok 18 esztendei háborúskodás után 1581-ben függetlenségeket kihirdeték, tetel azonnal szabadok is valának, 's csak 67 esztendő' eltelésével vette magát reá Spanyol Ország, hogy a' megismerésben kénytelen kellett részt vegyen. Vallyon azon idő tájban elmulasztotta e' Európa, hogy a' virágzásba indult köztársasággal a' szabad kereskedésből hasznot ne vonjon? Avagy vonogatták e' magokat a' Hatalmasságok hogy vele diplomaticai szövetségésre ne lépjenek? Korántsem! Egész Európa elküldé követeit Haagaba, 's elfogadta viszont ezen új Státuséit; sőt a' nagyobb Státusok még megtámadó- és védelmező-szerződéseket is kötének a' Hollandusokkal. — Ezen állításának erősítéséül az említett példához még többeket is fűzött Szir Mackintosh az Európai Státusok' történeteiből, megemlítette az 1640-diki Portu-

galliai pártütést is, midőn Portugallia leráztá magát Spanyol Ország uradalmát, felhozta a' Cronvelli Protectorát, 's az Éjszak-amérikai egyesült Statusoknak Anglia ellen viselt hadát. 'S ezzel az előadó Angliának az új Amérikai Statusokhoz való mostani könyvállásaira tért, illeté- képen: „Nem akarok kiterjeszkedni a' most uralkodó Királynak Decretumára, melly ezen Statusokat Spanyol Országtól elszakadottaknak tekinti, nekik a' hajókázást illető Actára nézve azon jussokat adja, mellyeket más Statusoknak; mellyért is ama Decretum a' függetlenségnek valósa- gos kinyilatkoztatása. Nem akarok vesz- tegelni azon jelentésnél is, mellyet tett a' spanyol Igazgatás 1822 Nov. 22d, hogy t. i. anglus Consulok küldessenek Améri- kába, melly rendszabás elhalasztott, mi- vel Spanyol Országot, mellyet akkor Fran- czia Ország megtámadott, nem akaránk egészen semmivé tenni. Sőt inkább fordít- om a' Háznak figyelmetességét Canning Urnak Szír Charles Stuarhoz írt levelére, annak 1823 Oct. 9d Herczeg Polignac előtt tett kinyilatkoztatására, mellyekből legki- sebb önnhaszon keresés sem, hanem a' legnemesebb Politica és józan Philosophia látszik. Ugyan ezen principiumok vag- ynak az egyesült Státusok Praesidensének beszédében is. 'S én különösen örvendek rajta, hogy Anglia egyetért arra nézve Éjszak-Amérikával, hogy a' Spanyol Or- szág 's annak Amérikai Coloniái között lévő háborúba idegen Hatalmasságnak ele- gyedni nem kell. E' szerint az anglus szabadság valamint Európában, úgy Amé- rikában is ellene fog lenni az Európai mesterkedéseknek. De menjünk tovább! Mult eszt. Dec. 26d Gróf Oflalia azt javo- solá, hogy az Amérikai környülállásokra nézve, Parizsban európai Congressust kel- lenék tartani. Erre Igazgatásnak olly vá- laszt adott, hogy azon örvendhet minden- valakinek ereiben anglus vér folyik. Az

említett javaslat visszavetett, 's egy- szersmind előadattak azon veszedelmek, mellyek abból következének, ha a' rend és csendesség Amérikában minélelőbb hely- re nem állíthatók. Ezenkívül, a' mint hallom, a' szent Szövetségnek minden ezen dologba való avátkozása ellen is kinyilat- koztatta magát Igazgatásunk. Oh vajha mindenkor ezt cselekedte volna! Azt is mondják továbbá, hogy Spanyol Ország- nak minden igyekezetét, míg ugyan ezt franczia Armada tartja őrizet alatt, An- glia, franczia munkának fogja tekinteni. A' mennyire én a' Nemzetek' törvényei- ben jártas vagyok, 's az előterjesztett vi- lágos oklevelelnek értelmét felfoghatom; ezen függetlenségnek megismerése a' Spa- nyol Ország iránt való neutralitásnak sem- miképen sérelmére nem lehet. Elégge megbizonyítottuk barátságunkat a' neve- zett Ország iránt, 's hozza többé semmi kötelezetetésünk (nincsen. Miért nem is- merjük tehát meg a' szóban lévő függet- lenséget? Hiszen már Biztosokat és Con- sulokat is küldénk Amérikába, 's Bizto- sainkmal egyike, Oberster Hamilton ta- nácskozott Santanderrel, a' Vice-Praesi- denssel. Hanem én úgy látom, hogy mi ezen megismerést két lelételettől függeszt- jük-fel: elsőben hogy egy Statusnak függet- lenségét sem kell mindaddig megismernünk, míg az hadat visel az Anyaországgal; és másodsor, míg erős és állandó Igazga- tás formával nem bír. De vallyon mi- némű hatalmat gyakorol Spanyol Ország Amérikában? Nincsen ottan egyebe Me- xicóban egy kastélynal, Chili mellett egy pusztaszigetnél, és Peruban egy kis ro- yalista Armadánal. Lehet e ezt hatalom- nak vagy erőnek nevezni? Léhet e Status nagyobb bátorországban mint vagyon Colum- bia, hol a' Royalisták' elűzetése óta há- rom ízben gyűlt-egybe a' Congressus, és Bolívar a' Praesideas távol is lehet? 'S miért nem ismerjük-meg Buenos-Ayres'

függetlenségét, a' hova 14 esztendő óta egy spanyol katona sem lépett-bé? Chilinek állapotját pedig legjobban meg lehet ismerni Miez Grahmannak napló-könyvéből. 'S az előterjesztett oklevelek magok-is azt tartják, hogy a' spanyol-amerikai Coloniák' függetlenségét nem sokára meg kell ismernünk; miért nem cselekeszünk tehát? Ha az amerikai Státusokat egészben vesszük-fel, úgy azokon Spanyol Orszagnak semmi afféle hatalma nincs, mellynél fogva győzedelemre lehetne kinézése; ha pedig különkülön vesszük tekintetbe ugyan azon Státusokat, akkor a' Miniszterek, önn vélekedéseknél fogva kötelesek azoknak függetlenségeket megismerni. A' második feltételt ellenkezik az okossággal és magával a' dologgal. Hát avvagy Spanyol Országban miként vagyon a' dolog, mellyet még is megismerünk függetlennek! Vallyon nem a' legnagyobb igazságtalanság e, hogy a' midőn Igazgatásunk ottan, idegen Armadának megszállása, 's mindenkori belső szakadások mellett, függetlenséget ismer, az új Státusoktól azt kívánja, a' mi hasonló környűállások között soha sem eshetett-meg! 'S valyon Anglia, mellynek a' szabadság annyi vérbe és kincsbe került, érzéketlen lehetne e az iránt, a' mi Amérikában történik! Azt kérdem itten naptiszteletű barátomtól (Canning Urtól): micsoda principiumot követ? En részemről egyedül úgy tudnék valami fundamentumot gondolni, ha az érdeklött Státusok olly állapotban volnának, hogy bennek az idegen Miniszterek nem lennének kátorságban. A' mi azonban nem úgy vagyon; mert hiszen magunk küldöttünk oda Consulokat és Biztosokat. Miért nem küldöttünk szint' úgy követeket is? Itten az én nagytiszteletű barátomnak mely esze fog ugyan majd valami különbséget találni; hanem én mind-éddig semmit sem látok, 's az én belátásom szerint, azon szempillantattól fogva,

a' midőn a' spanyol Udvar nem segíthetett a' Rio de la Plataban szenvedett rövidségünkön, Angliának tüstént az Amérikában fennálló Igazgatásokhoz kelle vala folyamodni. Hogy ezt nem cselekedtük az tollunk módos, nemes' tett volt — vagy a' millyennek kívánják mondani —; hanem a' Nemzetek törvényeinek principumai szerint, Spanyol Ország azt ugyan tollunk soha sem kívánhatta. Ha Amérikába való igen nagy kereskedésünk azt hozta magával, mint minden megismeri, hogy oda Consulokat küldenénk; én merem állítani, hogy ugyan azon kereskedésünk tulajdonképen a' Követek' szélesebb kiterjedésű védelmét is megkívánja. Hát avvagy nincsen e Nagykövetségünk Spanyol Országban? Lássuk csak néhány példáját, millyen fontosságú Dél-amerikai kereskedésünk. 1822-ben 3,800,000 font Sterlingre; 1825-ban 5,600,000 font Sterlingre ment. Éjszak-amerikába a' múlt esztendőben 1,000,000 font St. árú pamut portéka ment; Dél-amerikába pedig 1,800,000 font St. árú. Meg kell olvasni Dél-amerikai Kapitány Hallnak újabb útazását! Chilinek déli pontjától, Mexicónak éjszaki pontjáig az egész tájon divatjában vagyon kereskedésünk. Miként leszen majd a' dolog erre nézve, ha Spanyol Ország újra vissza lépne előbbeni hatalmába! Erre ugyan azt mondják hogy ő azon hatalmat nem gyakorolná annak régi kiterjedésében; de jusson csak eszünkbe itten, miként nyilatkoztatá-ki magát Gen. Canterac tavaly Limában az anglus portékákra nézve. — Bocsanatot kérek, hogy illy sokáig fárasztottam a' Haz' figyelmetességét; hanem úgy hiszem, hogy ígéretemhez képest, egyedül közönséges principiumok mellett maradtam; bizelkedvén magamnak egyszersmind annak megmutatásával is, hogy nem tartozunk vele Spanyol Orszagnak, hogy az Amériikai spanyol Coloniák függetlenségének megis-

merését továbbra halaszszuk. Még egyet kell ide fűznöm, mellyről ne felejtkezünk-meg! A' halasztás ezen tekintetben könnyen meghoszzabíthatja a' versengéseket, 's éppen olly gonoszokat szülhet, mellyeket elhárítani akarunk. Ha úgy bánunk az új világnak lakosaival, mintha ők minden törvényen kívül volnának, azal őköt olly tettekre kényszeríthetjük, mellyek az illyen bánásmódból következni szoktak. Ha megvonja az ember tőlök azon megbecsülést, mellyel szabad férfiaknak tartozik, ezért ők bosszút fognak állani. Nem akarom hogy a' neutralitas sértessék-meg, vagy igazságtalanságot kövessünk-el a' végett, hogy Amerikának és az anglus kereskedésnek használhassunk; hanem inkább azt akarom, hogy mentesék-meg 16 millio lélek azon sorstól, melly az utóbbi Restauratio olta Spanyol Országának jutott.“ — (Miként felelt ezen beszédre Caning Úr, azt a' jövő postára kell hagynunk.)

A' Jan. 21dikei többször említett szerencsétlen ütközetről még mind ekkoraig nem tétetett közönséggé a' hivatalos tudósítás. Egy magános levél, mellyet a' the Pitt nevezetű onnan érkezett hajó hozott, így szóll róla Mártz 10d: „Nekünk csupán egy Nyugot-indiai Regimentünk volt, a' mit regularis seregnek lehet nevezni; a' többiek hazafiakból állának. Az ütközetnek vége felé elfogyott a' töltésünk (mert azt csak nehezen hinnénk, a' mit egy magános levél mond, hogy t. i. két láda patrontás helyett két láda makarónit találtak volna a' Pattantyússágnál, mellyeket tévedésből raktak volt fel, 's a' midőn más nap táborunk helyén pusztítának az Ashanték, a' felcserélt két patrontásos ládát is megtaláltak volna, más egyéb prédával együtt). Elestek: a' Kormányzó (ki megsebesítette jutott az ellenség kezére, 's a' feje elvágatott); egy

Ingenieur fő Tiszt, egy Stabális Orvos; a' Kormányzó Titoknokja; egy Pattantyús Hadnagy; két kereskedő 's a' t. tíz Tiszt közül csak három jött-vezsza, 's ketteje ezeknek is sebet kapott. A' Nyugot-indiai Regimentből csupán ötven ember meledett-meg.“

Török Birodalom.

A' melly tudósításokat az Oester. Boobachter Konstantinápolyból Jún. 10dikéről közöl f. h. 5d, azok között a' következőket is olvassuk: „A' Kapudán-Basa' hadi munkalódásairól mind ez ideig csak annyit tudhatni, hogy Negropontnál 2000 embert szállított a' partra, a' mikor már Karisto ostromlásának vége volt. Onnan Salonikiba ment, hogy 5 vagy 6000 Albániaikat szedne hajójira. A' mint hiszik, rövid időn meg akarja támadni Samos szigetét, melly nem könnyű próba, minthogy csupán egy helyt lehet hozzá járúlni; hanem még ez nem egyéb vélekedésnél. A' közelgető szárazai hadi munkalódásokról, mellyeknek fő vezéreinek mondatnak lenni Dervis Mustapha a' Widdini volt Basa 's most Rumeliai Vezér; a' Scódrai Mustapha-Basa, Omér Vrióné a' Janiniai Basa, Delvino, és Alvona, még hasonlóképen semmi bizonyost nem tudhatni; úgy hogy az idej táborozásról, mellyet az egyiptomi Expeditio maga egyedül el nem határozhat, csupán bizonytalan és taláalomra való vélekedésekkel lehet lenni.“

Spanyol Ország.

A' Gaceta de Madrit Jún. 5d, a' Castilii tanácsnak egy kerülő-levelét közli, melly az Ápr. 15d határozott 36,000 katonának szedésére nézve azt parancsolja, hogy az 1796-diki és 1819-diki kir. rendeléseket kell munkába venni, mellyek

nél fogva, a' melly katonának kijelelt személyek, testeket megcsonkítanak, azon czélból hogy katonai szolgálatra ne alkalmaztathassanak, gályára ítéltessenek. — Generális d' Espagne azt jelenti az Igazgatásnak a' Capape elfogattatásáról, ki két esztendő alatt kovács-legényből Generálisságra vitte-fel dolgát, hogy az ő töie elvett zászlókon ezen szavak olvastatnak: „Eljenek a' royalista és constitutiós Spanyolok: had a' Francziák ellen!“ Gen. d' Espagne azt teszi ezen jelentéséhez, hogy a' bizonytalan időre szabadsággal elbocsátott Tisztek nagy segítségül valának Capapének elfogattatásában. — Merino a' Soriai erdőkben (Ó-Castiliában) jelent meg újra fegyveresen. Nem tudhatni bizonyosan, hogy elfogattatott e, de az igaz hogy arra nézve parancsolat adatott ki. Ő is hasonló táborszóval állott ki mint Capape. — A' Carthagenai franczia őrizet Madridba fog menni, a' Szantonai pedig Corunnába.

Portugallia.

A' Lisbonai Udvari-ujság Jún. 5d következő kir. közbocsánatot közöl: „VI János, Isten' kegyelméből Portugallia, Brasilia, és Algarbia egyesült Országoknak Királya, bocsánatot adok mind azon személyeknek, kik az ő politicalai gondolkozások módjáért, mellynek tavaly Jún. 5dikéig jelelt adak, üldöztetének. Kirekesztetnek ezen bocsánatból, valakik a' nevezett nap oltá a' törvényes Igazgatással ellenkezének. Továbbá a' kik az Oportói istentelen lázzadásban 1820 Augustus hónapban részt vevének. Ezeknek érdemlett büntetéseket elengedem, de az Országból ki kell takarodniok. Kirekesztetnek még azon hadi Kormányzók és Tisztek, kik a' Brasiliai pártütést végrehajtották, és a' kik engemet a' Portugalliai Cortesi-gyűlés' Constitútiójára való megesküvésre kényszeríttek.

Ezeket körül a' kik Tras-os-Montes tartományában a' Gróf Amarante vezérése alatt lévő Royalistáknak ellent állanak. Végre a' Coricsi-gyűlésnek azon tagjai, kik magokat ellenem és a' Királyné ellen gyalázatos módon nyilatkoztattak ki. Ugy akarom, hogy a' jelenvaló Decretum által bocsánatot nyert azon személyek, kik előbbeni hívtalaikból kitétettek, azoliba az én különös engedelmem nélkül vissza ne léphessenek. Megtiltván én 1812-ben a' titkos társaságokat, melyeket azonban a' pártos Igazgatás oltalmába vett; ennél fogva mind a' közönséges mind a' házi békesség azt kívánja, hogy a' multakat feledékenység' fátyolával fedezzük; és mivel én királyi kegyelmemet minél szélesebben kívánom kiterjeszteni, megbocsátok mind azoknak, valakik a' mult eszt. Jún. 20dika előtt titkos társaságokban tartóztanak, s egyedül csak azokat akarom büntettetni, kik azon idő oltá vettek részi efféle társaságokban. Költ a' Bempostai palotában, Jún. 5d 1824. Aláírta maga a' Király.“

Spanyol Amerika.

Az ánglus Courrier legújabb levelében Jún. 22d így szöll: „Ma reggel Mexicóból Apr. 14dikéig terjedő leveleket vevénk, mellyekben egyedül azt a' politicalai tudósítást találjuk, hogy valami Bourne nevezetű ember, midőn a' mult Mártziusban Mexico felé utazott volna, Tampicóban elfogattatott, azt a' gyanút támasztván maga iránt hogy Yturbidének az Agense; a' fogoly alkalmasint ki fog küldetni az Országból. — Ugy látszik, hogy az Igazgatás helyesen vagyon tudósítva Yturbidének szándéka felől.“

„Apr. 10d különös írás fordult-elő Mexicóban. Ez azon magános közlés párjának tartatik, mellyet a' volt Császár Yturbide 1823 Nov. 2d VII Ferdinándhoz

írt, 's benne tudtára adja, hogy ő Mexicóban minden cselekedeteit egyedül csak arra intézi, hogy az Új-Spanyol Ország trónust valamelly spanyol Bourbon számára megtarthassa; mellyértis ő készakarva nem lamadott a' Szan Juan d' Uluai kastély ellen, hogy így ottan a' királyi ügynek védő helyet hagyna; azt írja továbbá hogy Új-Spanyol Országnak lakosai alkalmatlanok arra, hogy magok kormányozzák magokat, 's a. t. — Ezen környü-
állásról halgatnak magános leveleink.

Franciaország.

A' Párizsi pénzkereskedés' palotájában Jún. 25d ez a' jelentés függesztetett-ki, hogy a' Londonban lakó Rothschild Úrtól 9570 font Sterling becsü váltó-leveleket ravasz-sággal csaltak-ki, 's a' Párizsi Rothschild éppen illy módon vétegettet-roá azoknak elfogadására.

Július 5d a' Státus - papiro- sainak közép-árok:

Státus Kötelező levele 5 pCtmal Conv. P. 95
Ugyan az 2 1/2 p Ctmal Sorevonásos Költsön
1820-ról C. P. Ugyan az 1821 ről 100f. C. P.
Bizonyítás 1821d. Költsönről 100 fiért C. P.
Bécs Városi Bankó Obligatiók 2 1/2 p Ctmal
100 for. C. P. 249 7/8 for. V. Czbán. 1 Bank Actia
1124 1/8 for. C. P. Cs. Arany —

Magyarország.

Magyar-Ovárról Jún. 18dikáról a' Hazai Tudósításokban a' következő tudósítást olvassuk: A' Magyar-Ovári Fő Herczegi Uradalomban a' mezei gazdaság kevés esztendőök óta olly előmenetelt tett, és olly tökéletességre lépett, hogy legnagyobb haszonnal, a' mi csakugyan a' gaz-

daságnak fő czélja, nyilván megmutatta, mikép' lehessen, hol a' legsoványabb, hol a' legszárasabb, hol pedig a' vízlepte földet nem csak termőkké tenni; hanem a' rendes felosztással, és az osztályok között hazánkban ügyis igen ritkúló földnek elültetésével, sok ezer holdból álló pusztákat gyönyörködtető kertekre átváltoztatni: a' mellyeken, midőn a' takarmánynak háromszorta nagyobb a' mennyisége, ugyan annival is több szarvas-marhákat, és birkát lehet tenyészteni, mintsem egyéb, csupan a' termésekre és időjárásra hagyatott kopasz és sivatag pusztákon. A' M. Ovári Fő Herczegi Uraságnak sok helységekén kívül, mellyeknek lakosai mind értelmes és munkas mezei gazdák, hat nagyobb pusztái, vagy úgynevezett praediumai vagynak, a' mellyeken 12 esztendő előtt egy szál élőfa sem állott, széna pedig csak annyi se takarított-ol, hogy az Uraság a' juhait, mellyeknek száma legfeljebb 18,000-re ment, kiteleltethetné a' nélkül, hogy 50, néha 70 ezer forint árú szénát ne kénytelenítettnek venni. Most azon puszták mint ugyan annyi nagyra léterjedett, sok száz ezer szép rendekre kiültetett, fákkal ékeskedő kertek nem csak a' szemeket gyönyörködtetik, hanem a' takarmánynak való fűvet is olly bőven termik, hogy abból közel 56,000 legfinomabb fajta birkák nyáron télen eltartatnak, azon feljül pedig mindegyik pusztán 4, 5, sőt több kazal más esztendőre meg is marad, ide nem számlálván a' sok gabonát, kukoriczát, és krumplit, melly a' tíz földi művelés után rajtok természetelik. Az említett praediumoknak nevei im' ezek: első Wittmannushoff, melly még tavaly Weischelhofnak neveztetett, de a' Birtokos Úrnak Károly Ó Fő Herczegségének kegyelmes parancsolatjára arra változtatott, hogy imígy ezen példás gazdaságbeli intézetek szerzőjének és alkotójának, az Uradalmi Fő Re-

gens, most immár Magyar Országi birtokos Nemes Denglázi Wittman Antal Úrnak neve örökké fenmaradna; a' második Farkaskút, mind a' keitő közel Feltoronyhoz; harmadik Császárrétje Sz. Péter és Mozsony között; negyedik Bardacs Mozsonyon alól az országútja és a' Duna között; ötödik az Ovári; hatodik Marienau Hegyeshalmon feljúl, a' Brulnak vezető Bécsi országúton. Mind a' hat, nagy kiterjedésű praedium, a' feljebb említett czélokra vagy on eljutázza, és már tökéletes karban allanak; eleven például, miként kelljen a' hasznost a' széppel kellemetesen egybeszerkeztetni, a' mit nem sokára a' kiadandó rajzolatokból, és leírásokból, Hazánknak legtávolabb lakosai is, kik ezeket személyesen meg nem tekinthetik, világosan látni fogják. E' nemes és nagy gazdaságbeli törekedésnek, mi Magyarokt annyival inkább örvendhetünk, mivel Országunk' határan lévén, boldog, és a' természetűtől olly különbféleképen megáldott Hazánknak, mintegy a' pallérozott mezei gazdaságban a' külföldiek felett vett győzedelm' kapui gyanánt díszeskednek, a' midőn azok, alig lépvén-ált határainkat, mind azt nagy mértékben feltalálják, a' mit ők, ha egy két holdacska földön végrehajtottak, a' vilaggal csudaképen közölnek, és magasztalnak; örvendhetünk továbbá, hogy Hazánknak ébresztésül szolgálván, ha több nagy birtokos Urak tehetségek szerint követni fognak e' példát, az gazdagabb leszén, és valóságos paradicsomná fog válni; végtére örvendhetünk, mert a' mi ennekölte ritkán történt, most minden esztendőben sok Fő Herczegegek és Fő Uraságok e' vidéket megtekintik, és így Hazánkat ez által is többre becsülni tanúlják. Így már Ó Cs. K. Felségek, valamint Cs. K. Fő Herczegek, sok külföldi és hazai Herczegek, Ausztriának, és Országunknak előkelőbb emberei teljes

örömmel megsejmeltek ezen Uradalomnak feljebb említett Intézeteit. Így szerencsénk vala most legközelebb is Antal Ó Cs. K. Fő Herczegegehez, kit Karoly Cs. K. Fő Herczeg, Uradalma ritkaságainak megnézésére magával lehozott, és lível e' hónapnak 14, 15, és 16d napjait nagy megelégedéssel töltötte. Ó Cs. K. Fő Herczegegek 14d délre Feltoronyba érkeztek, és még az nap a' közel lévő Wittmanshofi és Farkaskúti praediumokat megnézték; más nap útjokat vévén Sz. Andrásnak, hogy itt a' juhmosást, Pusztá-Somorjának és Tarcsának, hogy az ezek között a' T. N. Vármegyétől nem régiben készítettett, a' Hanságnak egy részén keresztül vivő útát, meglátnak; a' Császárréti praediumra, innét Mozsonyon keresztül Bardacsra; végre delutáni két órakor Magyar-Ovárra, a' T. N. Vármegye Deputátiójának, a' tanuló Ifjúságnak, és polgári Katonaságnak tisztekedései között, köz örömmünkre beértek. Itt ebéd után, minenkölte a' gazdaságbeli ritkább tárgyakat megtekintették, olly kegyességgel, és nyajas lebecsátkozással voltak, hogy a' Vármegyeházát, a' Kegyes Iskoláknak Collegiumát, a' Piebania templomot, és házat meglátogatni méltóztatnanak. Harmad nap a' Marienau praediumra mentek, niellynek figyelmetes megsejmelése után Bécsbe visszaindultak. Szíves óhajtásainktól kísértetvén, hogy az egész Felséges Ausztriai Hazzal, számos esztendőig boldogul és dicsőségesen éljenek!!

Tiszti Jelentés.

A' Mélt. Pongrácz Thérézia Grófné, néhai Motesiczky János Úrnak Özvegye, nagy lelkűségéből 1821-dik, és 1822-dik esztendőkre feltett négy rendbéli Jutalomkérdésekre béküldetett Feleletekről.

Azon négy rendbéli Jutalomkérdésekre, melyeket a' Magyar Nemzeti Mu-

zeum 1822-dik esztendei Karátson hava első napján Mélt. Pongrácz Therézia Gróf-né nagy lelkű adakozásából 1821-dik és 1822-dik esztendőkre részént a' korosabb Tudósoknak, részént a' Tanuló Ifiúságnak megfejtésül minden hazabeli Ujság-Levelekben kihirdetett, az alólírt a' következő feleleteket vette:

Az 1821-diki Kérdésre, mely különösen a' korosabb Tudósoknak feladatott illy módon:

„Voltak-e olyan Rabszolgák (Man-„cipia) Magyar Országban is, mint „a' millyenekről a' Római régi tör-„vények szólnak? Ha voltak, mit „kell rólok tudni, és mikor szün-„tek-meg lenni?“

csak egy, de fontos Felelet érkezett ime' jelszó alatt:

„Nemo natus est liber, nemo servus: haec postea nomina singulis imposuit fortuna. Seneca Cons. 21.“

Az 1821-diki Kérdésre, mely a' Tanuló Ifiúság számára kihirdettetett, és így hangzott:

„Menyire megyen fel a' Szolga „Bíróság eredete? Miben áll egy „Szolga Bírónak törvényes foglalala-„tossága?“

semmi felelet bé nem küldetett.

Az 1822-diki Kérdésre, mely a' korosabbaknak illy módon adatott fel:

„Mi a' Szokás (Consuetudo) a' Ma-„gyar Törvény szerént, és mit je-„lentenek a' régi Törvényeknek és „Okleveleknek im ez gyakor kife-„jzései: Ezen Orzágnak régi „és helybe hagyatott szo-„kása szerént?“

két Felelet íratott. Az egyiknek jelszova: „Quid leges sine moribus vanac „proficiunt?“ Horatius.

A' másíknak jelszova: „Igyekezet.“

Az 1822-diki Kérdésre, mely a' Tanuló Ifiúság számára az Orvosi Tudományokból e'képpen tétetett:

„Mellyek a' Köz Népnek közönsé-„gesebb nyavalyái Magyar Ország-„ban? Miből erednek, és mitsoda „diacetica élet módjával lehetne azo-„kat megelőzni, és elkerülni?“

egy felelet érkezett ime' jelszó alatt:

„Me quoque tentavit dulcis juven-„tae fervor.“

És így a' négy kérdés közül csak egy maradt Felelet nélkül, a' mi annak jele: hogy az Ifiúság megszólíttatásának örvend, s nem érzéketlen a' Tudományok eránt. Pesten Június 5-kán 1824

Horvát István, m. k.

A' Széchenyi Országos Könyvtár Örzője.

Eredeti spanyol fajta kosok, és nőstényekből származott hágó-kosok eladása.

Chernelházán T. N. Soprony Várme-„gyei Helységben, mely Sopronyhoz öt, Kőszeg, és Szombathelyhez pedig három órányi távolságra fekszik, Chernel Ferencz Úrnál e. f. esztben, Júl. 22d napjától fogva eladásra kijellettettek 40 darab két és három esztendő egésséges, a' hágasra alkalmas, és mesterségesen még bárány korokban meghimlősített finomabb szőrű kosok. Darabjának az ára 16 ftól fogva 22 ftig Conv. pénzben. A' tulajdonosnak oda haza nem létében, az eladandó marháknak előmutatását, és eladását teljesíti annak Gazdaságbeli Tisztje Márkus József Úr.